

ELIF SHAFAK

10 minute
și 38 de secunde
în lumea asta stranie

Traducere din limba engleză
și note de Ada Tanasă

POLIROM
2024

Cuprins

Sfârșitul.....	9
----------------	---

Partea întâi

Mintea

Un minut.....	21
Două minute	45
Trei minute	65
Povestea lui Nalan.....	83
Patru minute	87
Povestea lui Sinan.....	101
Cinci minute.....	106
Șase minute	125
Șapte minute.....	137
Povestea lui Jameelah	161
Opt minute.....	166
Povestea lui Zaynab.....	175
Nouă minute.....	180
Zece minute.....	198
Povestea Humeyrei	210
Zece minute și douăzeci de secunde.....	214
Zece minute și treizeci de secunde.....	225
Cele opt secunde rămase.....	239

Partea a doua

Trupul

Morga	245
Cei cinci	254
Acest bătrân oraș frenetic	264
Durere	269
Apartamentul.....	275
Cetățenele normale.....	279
Mercedesul argintiu	284
Panorama	292
Planul.....	297
Sabotaj	302
Karma	314
Drumul.....	324
Damnații	330
Vizitatorii.....	336
Noaptea	339
Vodca.....	345
Omul mai și greșește.....	349
Întoarcerea	364
Înapoi spre oraș	372

Partea a treia

Sufletul

Podul	383
Peștele Betta albastru.....	391
Epilog	395
<i>Notă către cititor</i>	398
<i>Mulțumiri</i>	401

Când D/Ali avea optsprezece ani, surorile lui se duseseră la o petrecere acasă la un prieten. În noaptea aceea s-a întâmplat ceva îngrozitor. Una dintre gemene nu venise acasă, deși i se dăduse voie să stea doar până la ora opt. A doua zi dimineața fusese găsită lângă autostradă, inconștientă, și dusă de urgență la spital cu ambulanța, în comă hipoglicemică din cauza consumului de alcool. I-au făcut spălături stomacale până a simțit că dăduseră și sufletul afară din ea. Mama lui D/Ali a ascuns incidentul de soțul ei, care lucra în tura de noapte atunci.

Zvonurile circulă repede la sat și orice comunitate de imigranți, oricât ar fi ea de mare, e în sine tot un sat. Curând scandalul a ajuns la urechile tatălui. Ca o furtună care mătură cu furie toată valea, a pedepsit întreaga familie. Asta a fost picătura care a umplut paharul. Copiii lui aveau să se întoarcă în Turcia. Toți. Părinții urmau să rămână în Germania până ieșeau la pensie, însă tinerii aveau să locuiască de-atunci înainte cu rudele lor din Istanbul. Europa nu era locul potrivit să crești o fată, cu atât mai puțin două fete. D/Ali trebuia să meargă la Universitatea din Istanbul și să stea cu ochii pe fratele și surorile lui. Dacă se întâmpla ceva nelalocul lui, el avea să fie tras la răspundere.

Așa a ajuns acolo, la nouăsprezece ani, cu turca lui stricată și felul lui de-a fi iremediabil nemțesc. Se obișnuise să se simtă ca un străin în Germania, dar până n-a început să trăiască în Istanbul nici nu-i trecuse vreodată prin cap că avea să se simtă la fel în Turcia, dacă nu chiar mai rău. Nu ieșea în evidență doar prin accentul său sau obiceiul de-a adăuga fără să

vrea câte un *ja* sau *ach so!*¹ la sfârșitul fiecărei fraze. Ci prin expresia feței, de parcă ar fi fost mereu nemulțumit sau dezamăgit de ceea ce vedea, ce auzea, de realitatea aceea din care nu se putea hotărî să devină parte.

Furie. În primele luni petrecute în oraș adesea îl cuprindea câte un acces subit de furie, nu atât pe Germania sau pe Turcia, cât pe ordinea lucrurilor, pe regimul capitalist care dezbină familiile, pe burghezia care se hrănea din sudoarea și suferința muncitorilor, pe un sistem deformat care nu-i permitea să-și găsească locul nicăieri. Citise mult despre marxism când era în gimnaziu și o admirase dintotdeauna pe Rosa Luxemburg², o femeie curajoasă și scriitoare, ucisă în Berlin de Freikorps³ și aruncată într-un canal – un canal ce curgea liniștit prin Kreuzberg, un loc pe care D/Ali îl vizitase în mai multe rânduri și unde o dată, în taină, chiar aruncase o floare. O roză pentru Rosa. Totuși, abia când începuse să meargă la Universitatea din Istanbul intrase într-un grup de stânga înfocat. Noii lui tovarăși voiau, ca și D/Ali, să distrugă statu-quoul și să construiască totul din nou.

Așa că, atunci când apăruse la ușa Leilei în iulie 1968, fugind de polițiștii care împrăștiau demonstranții împotriva Flotei a 6-a, D/Ali adusesese cu el mirosul de gaz lacrimogen

---

1. „Da” sau „Aha, înțeleg” (germ.).

2. Revoluționară socialistă, filozoafă marxistă și activistă antirăzboi germană de origine poloneză, ucisă la înăbușirea revoltei socialiste din 1919 din Germania.

3. Grupări paramilitare susținute de guvern și alcătuite în majoritate din veterani din Primul Război Mondial.

împreună cu ideile radicale, trecutul complicat și zâmbetul lui expresiv.

„Cum ai ajuns aici?“, întrebau întotdeauna bărbații.

Și de fiecare dată Leila le spunea altă poveste, în funcție de ce credea că le-ar plăcea să audă – o poveste adaptată la cerințele clienților. Era un lucru pe care îl învățase de la Mama Acră.

Dar n-ar fi făcut așa ceva cu D/Ali, și el n-ar fi pus oricum întrebarea aceea. Însă voia să știe alte lucruri despre ea – ce gust avea micul dejun când era doar o fetiță în Van, ce arome își amintea cel mai viu din iernile de mult trecute și, dacă ar fi fost să dea fiecărui oraș un miros, ce miros ar fi avut Istanbulul? Dacă „libertatea“ ar fi un fel de mâncare, se întreba el, ce gust credea Leila că ar fi avut pe limbă? Dar „patria“? D/Ali părea să perceapă lumea prin intermediul aromelor și mirosurilor, chiar și lucrurile abstracte din viață, precum iubirea și fericirea. Cu timpul a devenit un joc pe care îl jucau împreună, o monedă numai a lor: lua amintiri și momente și le converteau în gusturi și mirosuri.

Savurând cadența vocii lui, putea să-l asculte ore în șir fără să se plictisească. Alături de el simțea un fel de ușurință pe care n-o mai încercase de mult. Un firicel de speranță, așa cum își închipuise că nu mai era în stare să simtă, i s-a răspândit într-o clipă prin vene și i-a făcut inima să bată mai repede. I-a amintit de felul în care se simțea când, în copilărie, stătea pe

acoperișul casei lor din Van și privea peisajul ca și cum n-ar fi existat viitor.

Ce o intriga cel mai mult pe Leila la D/Ali era că, încă de la început, o tratase ca pe o egală, de parcă bordelul ar fi fost o altă sală a universității la care mergea, iar ea, o studentă peste care tot dădea pe coridoarele slab luminate. Asta, mai mult decât orice, a luat-o pe Leila pe nepregătite – acest neașteptat simț al egalității. O iluzie, cu siguranță, însă una pe care o prețuia. În timp ce străbătea acest tărâm necunoscut, descoperindu-l pe D/Ali, se redescoperea pe sine. Oricine putea să observe cum i se luminau ochii când îl vedea, însă puțini știau că exaltarea ei era însoțită de o undă de vinovăție.

— N-ar trebui să mai vii aici, i-a spus Leila într-o zi. Nu-ți face bine. Locul ăsta e mizerabil, nu vezi? Contaminează sufletele oamenilor. Și să nu te crezi mai presus de el, fiindcă o să te tragă la fund; e o mlaștină. Nu suntem normale. Nici una dintre noi. Nimic nu e firesc aici. Nu vreau să-ți mai petreci timpul cu mine. Și de ce vii aici așa de des când nici măcar...

Nu și-a terminat fraza, temându-se că D/Ali ar putea crede că era supărată din cauză că încă nu se culcase cu ea, fiindcă îi plăcea și respecta lucrul ăsta. Se agățase de el ca de un dar prețios pe care i-l făcuse. Totuși, ce ciudat, doar în absența sexului își dădea voie să se gândească la el în felul acela, până într-acolo încât, din când în când, se surprindea întrebându-se cum ar fi să-l atingă pe gât, să-i sărute mica cicatrice de pe bărbie, într-o parte.

— Vin pentru că-mi place să te văd, simplu, a spus D/Ali trist. Și nu știu cine e *normal* într-un sistem atât de corupt.

D/Ali spunea că, de obicei, oamenii care fac abuz de cuvântul „normal“ nu știu prea multe despre Mama Natură. Dacă le spui că melcii, râmele și bibanul-de-mare negru sunt hermafrodiți sau că un cal-de-mare poate să nască, sau că peștele-clovn mascul se preschimbă în femelă pe la jumătatea vieții, sau că masculul de sepie e travestit, ar fi surprinși. Oricine studia atent natura se gândea bine înainte să pronunțe un cuvânt ca „natural“.

— Bine, dar dai atâția bani. Mama Acră te taxează la oră.

— O, da, a spus D/Ali trist. Dar să ne imaginăm o clipă că suntem împreună și că eu te-aș scoate în oraș sau că tu m-ai scoate în oraș. Ce-am face? Am merge la film și apoi am avea chef să ne ducem la restaurant sau la o sală de dans...

— Un restaurant luxos! O sală de dans! a repetat Leila ca un ecou, zâmbind.

— Adică am cheltui bani.

— E altceva. Părinții tăi ar fi îngroziți dacă ar afla că le risipești banii câștigați cu greu într-un loc ca ăsta.

— Ei, nu primesc bani de la ai mei.

— Chiar? Păi credeam... Atunci cum îți permiti așa ceva?

— Lucrez, a răspuns el făcându-i cu ochiul.

— Unde?

— Ici-colo și peste tot.

— Pentru cine?

— Pentru revoluție!

Leila a întors privirea, tulburată. Și, încă o dată în viață, s-a trezit sfâșiată între instinctul din pântec și inimă. Instinctul o avertiza că el e mai mult decât tânărul drăguț și atent pe care îl vedea ea și că trebuie să aibă mare grijă. Dar inima o împingea înainte – așa cum

făcuse când, abia născută, zăcuse nemișcată sub o pătură de sare.

Așa că n-a mai avut nici o obiecție la vizitele lui. În unele săptămâni venea în fiecare zi, în altele, doar în weekend. Simțea, cu inima strânsă, că în multe nopți ieșea cu tovarășii lui, umbrele lungi și negre așternându-li-se dinainte pe străzi pustii, însă a hotărât să nu întrebe cu ce își ocupau timpul.

— Ți s-a-ntors drăguțul! striga Mama Acră de jos de fiecare dată când apărea, iar dacă Leila era cu vreun client, D/Ali trebuia să aștepte pe un scaun de lângă intrare.

Acelea erau clipele în care Leilei îi era așa de rușine, că îi venea să moară: când îl invita după aceea în camera mirosind a alt bărbat. Dar, dacă pe D/Ali îl deranja asta, n-a comentat niciodată nimic. O concentrare calmă îi stăpânea mișcările, iar ochii lui o priveau intens, orbi la orice altceva, de parcă Leila era și fusese întotdeauna centrul lumii lui. Bunătatea lui era spontană, necalculată. De fiecare dată când îi spunea la revedere și pleca, după exact o oră, un gol se întindea în fiecare ungher al camerei, înghițind-o cu totul.

D/Ali nu uita niciodată să-i aducă un mic cadou – un carnet în care să scrie, o fundă de catifea să-și prindă părul, un inel în formă de șarpe care-și mușcă coada și, uneori, bomboane de ciocolată cu umpluturi-surpriză – caramel, pastă de cireșe, praline cu alune-de-pădure... Se așezau pe pat, deschideau cutia, alegând fără grabă ce bomboană să mănânce întâi, și vorbeau o oră întreagă. Odată, el i-a atins cicatricea de pe spate, cea lăsată de atacul cu acid sulfuric. I-a urmărit cu delicatețe conturul răni care, ca un profet ce despărțea apele mării, îi sfâșia pielea.